

ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ฉบับที่ D12 30 ม.ค. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ชาวอุยกูร์	ประเทศไทย และ บทบาท เรื่อง ชาวอุยกูร์
ประเด็นสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลพื้นฐานชาวอุยกูร์ - ชาวอุยกูร์ในประเทศไทย - ประเด็นร้อนเกี่ยวกับชาวอุยกูร์ในประเทศไทย - ผลกระทบหากส่งชาวอุยกูร์กลับไปประเทศจีน - บทบาทของประเทศไทย

ชาวอุยกูร์เป็นกลุ่มชาติพันธุ์มุสลิมที่อาศัยอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศจีนมาเป็นเวลาหลายศตวรรษ ชาวอุยกูร์ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในซินเจียง (Xinjiang) ซึ่งเป็นมณฑลที่มีพื้นที่มากที่สุดของจีน แต่เป็นภูมิภาคที่ห่างไกลมากที่สุดและมีประชากรน้อยที่สุดภูมิภาคหนึ่งของประเทศ รัฐบาลจีนดำเนินมาตรการเด็ดขาดกับวัฒนธรรมและศาสนาของชาวอุยกูร์ โดยการลงโทษชาวอุยกูร์ที่พูดภาษาอุยกูร์ และผู้ที่ดำรงรักษาวัฒนธรรม หรือปฏิบัติตามหลักศาสนาของอุยกูร์ เช่น การอดอาหารระหว่างเดือนถือศีลอด หรือการงดเว้นจากการรับประทานหมูและดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

สหรัฐฯ, สหราชอาณาจักร, แคนาดา เนเธอร์แลนด์ และอีกหลายประเทศ กล่าวหาจีนถึงเรื่องนี้ว่า เป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งอนุสัญญาระหว่างประเทศนิยามว่า เป็น "การกระทำโดยเจตนาที่จะทำลายกลุ่มชนชาติ ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ หรือกลุ่มศาสนา ทั้งหมดหรือบางส่วน" มีรายงานจากหลายแหล่งว่า จีนได้บังคับให้มีการทำหมันสตรีชาวอุยกูร์เพื่อลดจำนวนประชากร พรากเด็ก ๆ ออกมาจากครอบครัวของพวกเขา และพยายามที่จะทำลายประเพณีวัฒนธรรมของชาวอุยกูร์ และมีการกระทำสิ่งเหล่านี้ต่อชาวอุยกูร์ที่เข้ารับการฝึกอบรมในค่ายต่าง ๆ ด้วย

ที่มาของชาวอุยกูร์ในประเทศไทยเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองในซินเจียง ที่มีประชากรอุยกูร์เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลัก กลุ่มชาวอุยกูร์ส่วนใหญ่ในประเทศไทยมักจะเป็นผู้หลบหนีจากการถูกปราบปรามจากรัฐบาลจีนที่พยายามควบคุมและบังคับให้กลุ่มชาติพันธุ์อุยกูร์ยอมรับการปกครองแบบจีนฮั่น เหตุผลที่ชาวอุยกูร์ต้องหลบหนีจากซินเจียงคือ 1. การปราบปรามทางการเมืองและศาสนา 2. การจำกัดเสรีภาพทางศาสนา และ 3. การข่มเหงทางชาติพันธุ์

เนื่องจากสถานการณ์ที่ย่ำแย่ในจีนเจียง ชาวอุยกูร์บางส่วนจึงเลือกที่จะหนีออกจากจีน โดยมักจะเดินทางผ่านประเทศต่าง ๆ ก่อนที่จะมาถึงประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในเส้นทางการหลบหนีที่สำคัญ โดยชาวอุยกูร์เหล่านี้มักจะมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปยังประเทศที่สาม เช่น ประเทศในยุโรป หรือตะวันออกกลาง

ชาวอุยกูร์ที่มาถึงประเทศไทยในฐานะผู้ลี้ภัยมักจะไม่ได้รับสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจนในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้เป็นภาคีของอนุสัญญาผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (1951 Refugee Convention) ซึ่งทำให้ชาวอุยกูร์ที่หลบหนีไม่สามารถยื่นขอสถานะผู้ลี้ภัยได้อย่างเป็นทางการ หลายคนถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ไทย และบางครั้งมีการส่งตัวกลับไปยังจีนตามข้อตกลงระหว่าง

รัฐบาลไทยกับจีน ซึ่งสร้างความวิตกกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยและการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่พวกเขาจะต้องเผชิญเมื่อกลับไปประเทศจีน

เรื่องชาวอุยกูร์ กลับมาเป็นประเด็นร้อนในช่วงนี้อีกครั้ง สืบเนื่องมาจากในปี 2014 มีเหตุการณ์ที่ชาวอุยกูร์ต้องการลี้ภัยไปประเทศที่สาม ซึ่งก็คือ ประเทศมาเลเซีย แต่มาถูกจับกุมได้ที่ จ.สงขลา ก็เลยกักตัวชาวอุยกูร์ไว้ หลังจากนั้นมีการส่งผู้หญิงและเด็กบางส่วนไปประเทศที่สาม คือประเทศตุรกี และมี 109 คน ถูกส่งตัวกลับไปประเทศจีน ทำให้ตอนนี้ เหลือชาวอุยกูร์อยู่ที่ไทย จำนวน 48 คน แต่ถูกขังอยู่เรือนจำ 5 คน เนื่องจากพยายามหลบหนี ส่วนอีก 43 คน ถูกกักตัวอยู่ที่ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ผ่านไป 1 เดือน เกิดเหตุระเบิดศาลพระพรหม เอรಾವัดนแยกราชประสงค์ เจ้าหน้าที่จับกุมผู้ต้องสงสัยชาวอุยกูร์ได้ 2 คน หลายฝ่ายตั้งข้อสังเกตว่า อาจเป็นการตอบโต้การกระทำของทางการไทย หลังจากนั้นชาวอุยกูร์ทั้งหมด จึงถูกกักตัว มาจนถึงปัจจุบันนี้

ในช่วงปีที่ผ่านมา มีรายงานเกี่ยวกับ การจับกุมและการส่งตัวชาวอุยกูร์กลับไปยังประเทศจีน อยู่หลายครั้ง นอกจากนี้ยังมีข่าวเกี่ยวกับการ จับกุมกลุ่มชาวอุยกูร์ ที่พยายามเดินทางจากไทยไปยังประเทศที่สาม โดยมีบางกรณีที่เจ้าหน้าที่ไทยจับกุมผู้ลี้ภัยชาวอุยกูร์ และ ส่งตัวพวกเขาเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย แทนที่ชาวอุยกูร์เหล่านั้นจะไปได้ยังประเทศที่สามอย่างตั้งใจ แต่กลับไม่สำเร็จ รวมถึงเมื่อเร็ว ๆ นี้มีข่าวเกี่ยวกับชาวอุยกูร์ว่าจะถูกส่งกลับประเทศจีนขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง กรณีเหล่านี้ได้ทำให้ องค์กรสิทธิมนุษยชน เช่น Human Rights Watch และ Amnesty International สนใจ และ ออกมาร้องขอให้ประเทศไทยปกป้องสิทธิของผู้ลี้ภัย รวมถึงไม่ส่งตัวชาวอุยกูร์กลับไปยังจีน เนื่องจากมีความเสี่ยงที่จะถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอีกครั้ง

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับแรงกดดันจาก นานาชาติ รวมถึง รมว.กต. สหรัฐฯ ก็ยังเรียกร้องไม่ให้เนรเทศชาวอุยกูร์ที่ถูกคุมขังในไทยไปจีนอีกด้วย นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนจาก UN ยังแสดงความห่วงกังวลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของชาวอุยกูร์ที่ถูกคุมขังในประเทศไทย และยังเน้นย้ำว่าจะกดดันไทยไม่ให้ดำเนินการเนรเทศชาวอุยกูร์ไปยังประเทศจีนอีกด้วย

หากประเทศไทยตัดสินใจส่งชาวอุยกูร์กลับไปยังประเทศจีนตามที่มีข่าวออกมา อาจจะทำให้เกิดผลกระทบหลายด้านทั้งในระดับภายในประเทศและระดับนานาชาติ ซึ่งผลกระทบเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับด้าน สิทธิมนุษยชน ความสัมพันธ์ทางการทูต และ ภาพลักษณ์ของประเทศไทย ในเวทีโลก ดังนี้ 1. **ผลกระทบทางสิทธิมนุษยชน** นั่นคือการส่งตัวชาวอุยกูร์กลับไปยังจีนอาจเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง เนื่องจากชาวอุยกูร์ที่ถูกส่งกลับ

อาจเผชิญกับการข่มเหง การจับกุมโดยไม่มี การพิจารณา คดีอย่างยุติธรรม 2. **ผลกระทบทางการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ** เกิดความตึงเครียดในความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ และ การถูกวิพากษ์วิจารณ์จากองค์กรสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ 3. **ผลกระทบด้านภาพลักษณ์และการรับรู้จากสาธารณชน** การส่งชาวอุยกูร์กลับไปยังจีนในกรณีที่มีความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชน อาจทำให้ประเทศไทยได้รับการวิจารณ์จากประชาคมโลกในด้านการปกป้องสิทธิมนุษยชน ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของประเทศในสายตาของสาธารณชนในต่างประเทศรวมถึงในประเทศตกต่ำลง 4. **ผลกระทบทางด้านกฎหมายและนโยบายภายใน** การตัดสินใจส่งชาวอุยกูร์กลับไปยังจีนอาจสร้างความขัดแย้งภายในประเทศ โดยเฉพาะจากกลุ่มที่สนับสนุนการปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งอาจนำไปสู่การประท้วงหรือความไม่พอใจจากภาคประชาสังคม เสี่ยงต่อการละเมิดหลักการ "ไม่ส่งกลับ" (Non-refoulement) นั่นคือ การส่งชาวอุยกูร์กลับไปยังประเทศที่พวกเขาจะเผชิญกับความเสี่ยงทางด้านชีวิตและสิทธิมนุษยชน ซึ่ง ขัดแย้งกับหลักการ "ไม่ส่งกลับ" ซึ่งเป็นหลักการที่สหประชาชาติให้การรับรอง ว่าไม่อนุญาตให้ประเทศใดส่งผู้ลี้ภัยไปยังสถานที่ที่พวกเขาจะต้องเผชิญกับการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย 5. **ผลกระทบต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ** ประเทศไทยอาจได้รับแรงกดดันจากประเทศที่สนับสนุนสิทธิมนุษยชน เช่น สหรัฐอเมริกา หรือสหภาพยุโรปในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้ลี้ภัย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การลงทุน หรือการเจรจาความร่วมมือในอนาคต แต่ หากประเทศไทยตัดสินใจส่งชาวอุยกูร์ไปยังประเทศจีน ก็**พอมิข้อดีในแง่มุมดังนี้คือ** 1. **เป็นการรักษาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน** การส่งกลับชาวอุยกูร์อาจช่วยรักษาความสัมพันธ์ที่กระหวังทั้งสองประเทศ 2. **การลดภาระในการดูแลผู้ลี้ภัย** 3. **การแสดงถึงการปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศ** 4. **การดำเนินการตามกฎหมายภายในประเทศ** หากประเทศไทยมีกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งตัวผู้ที่เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย หรือไม่ได้รับการรับรองสถานะผู้ลี้ภัยอย่างชัดเจน การส่งชาวอุยกูร์กลับไปยังจีนอาจเป็นการดำเนินการตามกฎหมายภายในประเทศ ซึ่งอาจจะไม่เข้าข่ายการละเมิดกฎหมายภายในหรือกฎระเบียบของไทยที่มีอยู่

บทบาทของประเทศไทยในประเด็นความกดดันในเรื่องนี้ ควรมีดังต่อไปนี้ 1. **การพิจารณาความปลอดภัยของผู้ลี้ภัย:** ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับชาวอุยกูร์หากถูกส่งกลับไปยังจีน โดยการทำการตรวจสอบข้อมูลและคำร้องจากองค์กรสิทธิมนุษยชนว่า การส่งกลับอาจทำให้พวกเขาต้องเผชิญกับการทรมานหรือการถูกคุมขังในค่าย หรืออาจมีการละเมิดสิทธิอื่น ๆ หรือไม่ ถ้าหากมีความเสี่ยงดังกล่าว ไทยควรหลีกเลี่ยงการส่งชาวอุยกูร์กลับไปยังจีน 2. **การสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน:** ไทยสามารถใช้เวทีระหว่างประเทศ เช่น การประชุมสหประชาชาติ หรือการเจรจาทางการทูต เพื่อแสดงจุดยืนเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการปกป้องผู้ลี้ภัย โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการเคารพสิทธิของผู้ที่หลบหนีจากการกดขี่จากประเทศต้นทาง รวมถึงการยกระดับความตระหนักในเรื่องการไม่ส่งกลับ (non-refoulement) ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการคุ้มครองผู้ลี้ภัยตามมาตรฐานสากล 3. **การใช้ช่องทางการทูตเพื่อการเจรจา:** ไทยสามารถใช้ช่องทางการทูตในการเจรจากับรัฐบาลจีน เพื่อหาทางออกที่เป็นมิตรและยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย โดยอาจนำเสนอทางเลือกอื่น เช่น การอนุญาตให้ชาวอุยกูร์ที่หลบหนีได้มีที่พักพิงในไทยจนกว่าจะมีทางออกที่เหมาะสม หรือพิจารณาส่งพวกเขาไปยังประเทศที่สามที่มีความพร้อมในการให้สถานะผู้ลี้ภัย 4. **การร่วมมือกับ**

องค์กรระหว่างประเทศ: ประเทศไทยควรร่วมมือกับองค์กรสิทธิมนุษยชนและสหประชาชาติในการจัดการปัญหานี้ โดยการสนับสนุนโครงการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมหรือการพิจารณาการคุ้มครองทางกฎหมายให้กับผู้ลี้ภัยชาวอุยกูร์ โดยอาจพิจารณาความเป็นไปได้ในการให้สถานะผู้ลี้ภัยแก่ชาวอุยกูร์ที่หลบหนีมาถึงไทย เพื่อให้พวกเขาสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและปลอดภัย 5. **การรักษาความสมดุลระหว่างการรักษาความสัมพันธ์กับจีนและการปกป้องสิทธิผู้ลี้ภัย:** ประเทศไทยควรดำเนินการอย่างระมัดระวังในการรักษาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน ซึ่งเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องยึดหลักการปกป้องสิทธิมนุษยชนและคุ้มครองสิทธิของผู้ลี้ภัย 6. **การให้การคุ้มครองและการดูแลในด้านมนุษยธรรม:** ไทยควรให้การคุ้มครองในฐานะประเทศที่ให้ที่พักพิงแก่ผู้หลบหนีจากการกดขี่ทางการเมือง เช่น การให้ที่พักชั่วคราว ดูแลสุขภาพและสวัสดิการพื้นฐาน และช่วยเหลือทางกฎหมายให้ผู้ลี้ภัย ได้มีโอกาสในการยื่นขอสถานะผู้ลี้ภัยในประเทศที่สามหรือได้รับการคุ้มครองจากประเทศอื่นที่พร้อมจะรับพวกเขา 7. **การประเมินและปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศ:** ไทยอาจพิจารณาทบทวนการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ลี้ภัย โดยการพัฒนากระบวนการที่สามารถให้การคุ้มครองในระดับสากลแก่ผู้หลบหนีจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งอาจทำให้ไทยมีแนวทางที่ชัดเจนในการรับมือกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันในอนาคต

การตัดสินใจของประเทศไทยเกี่ยวกับชาวอุยกูร์ไม่ใช่แค่เรื่องของการรักษาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการปกป้องสิทธิมนุษยชนและภาพลักษณ์ของประเทศในเวทีโลก การตัดสินใจในเรื่องนี้จึงต้องพิจารณาด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่เป็นการแสดงออกถึงความมีมนุษยธรรม แต่ยังสะท้อนถึงความพร้อมของประเทศไทยในการยืนหยัดอยู่เคียงข้างหลักการสิทธิมนุษยชนในระดับสากล เพื่อให้คู่ควรกับการได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะมนตรีของ UNHRC ด้วย

พ.อ หญิง มณฑิรา ยิ้มสมบูรณ์

อจ.ทก.วทบ.

อ้างอิง

1. รุ่งฤดี เพ็ชรรัตน์. Thairath Plus.Politics&Society ส่งชาวอุยกูร์กลับจีน คำถามถึงบทบาทสมาชิก UNHRC และสิทธิมนุษยชนแบบไทยๆ { online }. 2025, แหล่งที่มา: <https://plus.thairath.co.th/topic/politics&society/105117>; [25 มกราคม 2025]
2. ลีห์ ฮาร์ทแมน.สถานทูตสหรัฐฯและสถานกงสุลในประเทศไทย. ชาวอุยกูร์คือใคร? { online }. 2562 แหล่งที่มา:<https://th.usembassy.gov/th/who-are-the-uyghurs-th/>; [25 มกราคม 2025]
3. Human Rights Watch. ประเทศไทย: ต้องไม่ส่งตัวชาวอุยกูร์ไปประเทศจีน ยุติการกักตัวอนุญาตให้ผู้ลี้ภัยได้รับการจำแนกสถานะ { online }. 2025,แหล่งที่มา <https://www.hrw.org/th/news/2025/01/20/thailand-dont-send-uyghurs-china>; [25 มกราคม 2025]

4. Thai PBS. โฆษก สตม.ยืนยันยังไม่มีคำสั่งส่งชาวอุยกูร์ 48 คนกลับจีน[online]. 2025, แหล่งที่มา <https://www.thaipbs.or.th/news/content/348445>; [25 มกราคม 2025]
5. VOA thai. สหรัฐฯ - องค์กรต่างชาติ จับตาท่าทีไทยต่อชาวอุยกูร์ที่เสี่ยงถูกส่งกลับจีน [online]. 2025 แหล่งที่มา <https://www.voathai.com/a/s-pressure-mounts-on-thailand-over-48-uyghur-detainees-as-hunger-strike-continues/7949824.html>; [25 มกราคม 2025]